

Grunnlovsforslag nr. 3

(2007–2008)

Grunnlovsforslag fra Øystein Djupedal, Ågot Valle og Rolf Reikvam

Dokument nr. 12:3 (2007–2008)

Grunnlovsforslag fra Øystein Djupedal, Ågot Valle og Rolf Reikvam om endringer i Grunnloven §§ 1, 3, 12–14, 16–22, 25–31, 62, 67–69, 74–81, 86 og 112, om opphevelse av Grunnloven §§ 4–9, 11, 23, 24, 32, 34–37, 39–41, 43–48, om ny § 113 og om endring av Grunnlovens overskrift. (Innføring av republikansk statsform)

Til Stortinget

BAKGRUNN

Undertegnede fremmer dette forslag til endringer i Grunnloven slik at Norge kan endre sin formelle styreform fra monarkisk til republikansk.

Vi er alle født med de samme rettigheter og plikter i samfunnet. Dette prinsippet bør være ledende for hvordan vi utformer samfunnet, også når det gjelder rollen som statsoverhode for Norge. Vervet som landets statsoverhode bør ikke kunne oppnås gjennom arv, men gjennom en demokratisk prosess. Utnevelsen kan skje på forskjellig vis, men den bør uansett ha en demokratisk forankring. Dette er forslagsstillernes prinsipielle utgangspunkt for forslaget, og er uavhengig av hvordan kongehuset skjøtter sine oppgaver.

Bare de strengt nødvendige endringene er tatt med i forslaget. De oppgavene som etter den någjeldende Grunnloven er lagt til Kongen, vil etter forslaget ligge hos regjeringen og eventuelt en president. En innføring av republikk forutsetter forutgående folkeavstemning fordi spørsmålet republikansk eller monarkisk statsform er av stor viktighet for folket og landet. Dette er en prosess som må skje i forkant og uavhengig av de nødvendige endringene i Grunnloven.

Dessuten ble landets nåværende monarki innført etter folkeavstemning. Folkeavstemning om landets

statsform må derfor kunne anses som en konstitusjonell sedvane.

Forslagsstillerne foreslår at en innføring av republikk skjer umiddelbart dersom den blir vedtatt. Kongen og hans familie må innrømmes rimelige økonomiske kompensasjonsordninger av Stortinget. Forslagsstillerne er av den oppfatning at en president kun bør tillegges titulære funksjoner tilsvarende de kongen har i dag. Valg av president kan skje i henhold til en egen lov for presidenten der presidenten velges i alminnelige valg, eller at Stortinget oppnevner vedkommende. Forslagsstillerne ser også for seg muligheten av ikke å ha president, fordi en visestatsminister, eventuelt også en viseutenriksminister tar seg av de mer titulære funksjoner ved representasjoner og lignende.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Overskriften endres fra "Kongeriget Norges Grundlov" til "Grundlov for Norges Rige".

§ 1 skal lyde:

Norge er en fri, selvstendig, udelelig og uavhengelig Republik.

Overskriften til kap. B skal lyde:

Om den udøvende Magt.

§ 3 skal lyde:

Alternativ 1:

Den udøvende Magt er hos Regjeringen.

Beriktiget

Alternativ 2:

Den udøvende Magt er hos Regjeringen og Præsidenten. Nærmere Bestemmelser om Præsidenten gives ved Lov.

§§ 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 11 oppeves.

§ 12 skal lyde:

Regjeringen skal bestaa af en Statsminister og i det mindste syv andre Medlemmer. Alle Regjeringens Medlemmer skulle være stemmeberettigede norske Borgere.

Af Regjeringens Medlemmer skulle over det halve Antal bekjende sig til Statens offentlige Religion. Regjeringen fordeler Forretningerne iblandt sine Medlemmer, saaledes som den det for tjenligt eragter. Til at deltage i Regjeringens Møder kan Regjeringen ved overordentlige Leiligheder, foruden de sædvanlige Medlemmer, tilkalde andre norske Borgere, kun ingen Medlemmer af Stortinget. Ægtefæller, Forældre og Børn eller to Søskende maa ei paa samme Tid være Medlemmer af Regjeringen.

§ 13 skal lyde:

Regjeringens Forretninger afgjøres ved Stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Statsministeren eller, i dennes Fraværelse, det første af de tilstedeværende Medlemmer af Regjeringen har tvende Stemmer.

§ 14 skal lyde:

Regjeringen kan beskikke Statssekretærer til at bistaa Regjeringens Medlemmer under Udførelsen af deres Forretninger udenfor Regjeringens Møder. Den enkelte Statssekretær handler paa Vegne af det Medlem af Regjeringen, til hvem han er knyttet, i den Udstrækning Vedkommende bestemmer.

I §§ 16, 17, 18 og 19 erstattes "Kongen" med "Regjeringen".

§ 20 første ledd skal lyde:

Regjeringen har Ret til i Regjeringsmøder at be-naade Forbrydere, efterat Dom er falden. Forbryderen har Valget, om han vil modtage Regjeringens Naade, eller underkaste sig den ham tildømte Straf.

§ 21 skal lyde:

Regjeringen vælger og beskikker alle civile, geistlige og militære Embedsmænd. Disse skulle, før Beskikkelse finder Sted, sværge eller, hvis de ved Lov ere fritagne for Edsaflæggelse, høitideligen tilsi-ge Konstitutionen Lydighed og Troskab; dog kunne de Embedsmænd, der ei ere norske Borgere, ved Lov fritages for denne Pligt.

§ 22 første ledd første og andet punktum skal lyde:

Statsministeren og de øvrige Regjeringens Medlemmer samt Statssekretærene kunne, uden foregaaende Dom, afskediges af Regjeringen. Det samme gjælder for de Embedsmænd, som ere ansatte ved Regjeringens Kontorer eller ved Diplomatiets eller Konsulatvæsenet, civile og geistlige Overøvrigheds-Personer, Regimenters og andre militære Korpsers Chefer, Kommandanter i Fæstninger og Høistbefalende paa Krigsskibe.

I § 22 andet ledd erstattes "Kongen" med "Regjeringen".

§§ 23 og 24 oppeves.

I §§ 25 og 26 erstattes "Kongen" med "Regjeringen".

§ 27 skal lyde:

Alle Regjeringens Medlemmer skulle, naar de ikke have lovligt Forfald, deltage i Regjeringsmøder, og maa ingen Beslutning tages der, naar ikke over det halve Antal Medlemmer ere tilstede. Medlem af Regjeringen, der ikke bekjender sig til Statens offentlige Religion, deltager ikke i Behandlingen af Sager, som angaa Statskirken.

§ 28 skal lyde:

Forestillinger om Embeders Besættelse og andre Sager af Vigtighed skulle foredrages i Regjeringsmøde af det Medlem, til hvis Fag de høre, og Sagerne af ham expederes overensstemmende med den af Regjeringen fattede Beslutning. Dog kunne egentlige militære Kommando-Sager i saadan Udstrækning som Regjeringen bestemmer, undtages fra Behandling i Regjeringsmøde.

§ 29 første ledd skal lyde:

Forbyder lovligt Forfald et Regjeringsmedlem at møde og foredrage de Sager, som henhøre under hans Fag, skulle disse foredrages af et andet Medlem som Regjeringen dertil konstituerer.

I § 29 andet ledd erstattes "Statsraadet" med "Regjeringen".

§ 30 skal lyde:

I Regjeringsmøde føres Protokol over alle de Sager, som der forhandles. De diplomatiske Sager, som af Regjeringen besluttet hemmeligholdte, indføres i en egen Protokol. Paa samme Maade forholdes med de militære Kommando-Sager, som af Regjeringen besluttet hemmeligholdte. Enhver, som deltager i Regjeringsmøde, er pliktig til med Frimodighed at sige sin Mening. Finder noget Medlem af Regjeringen, at Regjeringens Beslutning er stridende mod

Statsformen eller Rigets Love, eller øiensynligen er skadelig for Riget, er det Pligt at gjøre kraftige Forestillinger derimod samt at tilføie sin Mening i Protokollen. Den, der ikke saaledes har protesteret, ansees at have været enig i Regjeringens Beslutning, og er ansvarlig derfor, saaledes som siden bestemmes, og kan af Odelstinget sættes under Tiltale for Rigsretten.

§ 31 skal lyde:

Alle Regjeringens Beslutninger udfærdiges i dens Navn. Beslutningerne underskrives af Statsministeren eller, om han ikke har været tilstede, af det første af Regjeringens tilstedeværende Medlemmer, og medunderskrives af Regjeringssekretæren.

§§ 32, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47 og 48 oppheves.

I § 62 erstattes "Statsraadets" med "Regjeringens" og "Statsraadet" med "Regjeringen".

I § 67 går "Kongeriget" ut.

I §§ 68 og 69 erstattes "Kongen" med "Regjeringen".

§ 74 første ledd oppheves.

§ 74 annet ledd blir første ledd og skal lyde:

Naar Storthinget har konstitueret sig, have Statsministeren og Regjeringens øvrige Medlemmer Ret til at møde i Storthinget samt i begge dets Afdelinger og lige med sammes Medlemmer, dog uden at afgive Stemme, at deltage i de forefaldende Forhandlinger, forsaavidt disse holdes for aabne Døre, men i de Sager, som forhandles for lukkede Døre, kun forsaavidt det af vedkommende Thing maatte tilstedes.

§ 74 annet ledd skal lyde:

Paa det første Møde i Stortingsaaaret efterat Storthinget har konstitueret sig, afgiver Statsministeren en Redegjørelse for Rigets almindelige Tilstand og de af Regjeringen paatenkte Foranstaltninger.

I § 75 gjøres følgende endringer:

Bokstav e oppheves.

I bokstav f erstattes "Statsraadets" med "Regjeringens".

I bokstav g erstattes "Kongen" med "Regjeringen".

Bokstav h skal lyde:

At kunne fordre Enhver til at møde for sig i Stats-sager;

I § 76 første ledd erstattes "en Statsraad" med "et av dens Medlemmer".

I §§ 77 og 78 erstattes "Kongen" med "Regjeringen" og "hans" med "dens".

I § 79 skal lyde:

Er en Lovbeslutning bleven uforandret antagen af to Storthing, sammensatte efter to forskjellige paa hinanden følgende Valg og indbyrdes adskilte ved mindst to mellemliggende Storthing, uden at afvigende Lovbeslutning i Mellemtiden fra den første til den sidste Antagelse af noget Storthing er bleven fattet, og den da forelægges Regjeringen, saa vorder den Lov, om end Regjeringens Sanktion ikke paafølger inden Storthinget adskilles.

§ 80 tredje ledd skal lyde:

Inden denne Tid meddeler Statsministeren Regjeringens Bestemmelse om de ikke allerede forinden afgjorte Lovbeslutninger (jf. §§ 77–79), ved enten at stadfæste eller forkaste dem. Alle de, som ikke uttrykkeligen ere blevne antagne, ansees som forkastede.

§ 81 skal lyde:

Alle Love (de i § 79 undtagne) udfærdiges i Regjeringens Navn, under Norges Riges Segl og i følgende Udtryk: "Den Norske Regjering gjør vitterligt, at der er os bleven forelagt Storthingets Beslutning, af Dato saalydende: (her følger Beslutningen). Denne Beslutning have vi godkjendt, og vi stadfæste den som Lov ved vor Underskrift og Rigets Segl".

I § 86 første ledd erstattes "Statsraadets" med "Regjeringens".

I § 112 gjøres følgende endringer:

"Kongeriget" går ut i første og annet ledd.

I annet ledd erstattes "Kongen" med "Regjeringen".

§ 113 (ny) skal lyde:

De som paa det Tidspunkt ere Medlemmer af Statsraadet, overtage Regjeringens Funktioner efter den forandrede Grundlov. Hvor der i gjældende Love tillægges Kongen nogen Myndighed, tilfalder denne fremtidig Regjeringen.

20. juni 2008

Øystein Djupedal

Ågot Valle

Rolf Reikvam

Referert i Stortingets møte 30. september 2008.

"Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg."

Thorbjørn Jagland
president

Signe Øye
sekretær